

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden, to je v torek, četrtek in soboto.

Non possumus — ne moremo.

Papež so nemškimi škofom pretekli mesec poslali okrožnico, ktera je med liberalci napravila veliko hrupa in osupnjenja; pa temu se ni čuditi; kajti že so se nadjali, da cerkev se bude njihovi sili podvrgla, da papež in škofi bodo odjenjali, kar pride okrožnica, ktera podere to nado ter z veliko odločnostjo na liberalna zahtevanja odgovarja: Non possumus — ne moremo storiti, kar vi od nas tirjate.

Koliko se je že zoper ta: „non possumus“ — ne moremo — zaničljivega in zabavljivega pisarilo! Saj je vendar liberalizem te dve besedici obdeloval, kakor bi svedočile najnesramniše mišljenje ali kakor bi naznauovale strašno izdajstvo. In vendar ste samo odgovor vesti, ki jo v greh hočejo zapeljati. Ali ne odgovarja ravno tako na tisuče poštenih ljudi, kateri še po večem niso verni kristjani, ako se od njih zahteva delo, kateremu se zoperstavlja njihova vest? Le zelo malo spačenih, ničvrednih ljudi odgovarja, ako se jim veli: „pridi in ukradi, pridi in umori, ali priseži po krivem ali preklinjaj ali obrekuj ali izneveri se“ drugače kakor: „ne, jaz ne morem.“ „non possumus.“ In nad takim „non possumus“ se nobeden ne spotikuje, nobeden ne pohujšuje, nobeden ne čudi in nobeden takega odgovora ne zasramuje. Ako se celo te dve besedici izgovorite v takem slučaju, v katerem drugi pravijo, da bi sami ne bili tako govorili, se vendar dotičnemu ne očita, tem manj za zlo ali v pregreho vzame; ampak nasproti se mu priznava pravica, da sme kakor mu vest velela govoriti in delati. In papež, škofje in mašniki bi ne imeli te pravice, te splošne svobode vsacega

človeka in kristjana, govoriti kakor ji vest velela? Samo pri njih bi bilo nekaj strašnega, kar se pri vsih drugih ljudeh samo od sebe razumi? Pri njih bi bilo toraj pregrešno, kar je drugim dovoljeno? To je v resnici čudno in opraviči vprašanje, kako je svet tako krivico za pravico spoznal in razglasil. En sam odgovor to dovolj, se ve da zelo žalostno pojasni.

„Kdor ni z menoj, je zoper mene.“ To nad vse resno obljubo je dobila cerkev od svojega ustanovitelja. Ako zadoni geslo: „za ali zoper cerkev!“ obmolkne vse drugo vpitje, pokažete se samo dve stranki, v ktere se vrsti vesoljni svet: branitelj in sovražnik cerkve. Oziroma na eno teh dveh prevladajočih nasprotij se vsakojaka druga nasprotja in razločki tako zelo umaknejo, da popolnem zginejo v času vojske, ali so tako zelo drug drugemu podobni, da združenju za ali zoper cerkev niso nič na poti. Politične stranke na Pruskem nam to dovolj potrjujejo. Tako zagrizeni sovražniki, kakor konservativci in naprednjaki, si po bratovsko roke podajo k splošni vojski zoper preganjano cerkev in kakor sta se jud Herodež in pogan Pilat pri vsmrtenji Sina Božjega nehala sovražiti ter poprijatelila se, tako vkroti še dandanes velikokrat sovraštvo zoper nevesto Sina Božjega sumljivost in zagrizenost raznih strank.

V vojskinem času zoper cerkev stopi vsa svetna moč na noge in iz tega je razvidno, da vse prostosti in pravice, ktere veljajo v svetni državi, sama sebi prisvojuje, nasprotnici (cerkvi) pa odreka. Politične stranke se druga zoper drugo sklicujejo na vstavo, postave in navado, in ako valovi strasti še niso vsega poplaknili, se jemlje tudi ozir na tako sklicevanje; ali velika proticerkvena stranka ne pripozna

borilem cerkve nikdar pravic boreče se sile (moči). Sovraštvo je preveliko, da bi se moglo združiti s pravico; in to tudi v resnici ni drugači mogoče. V boj zoper najlepšo stvar božjo se nasprotniki ne morejo podati z Bogu dopadljivim orožjem, s čednostjo ljubezni in pravice; to bi bilo nasprotje samo na sebi. Toraj se borilci cerkve ne bodo smeli sklicevati na pravice, za ktere nam stoji porok ustava, postave in navade. Te pravice in prostosti, se jim odgovarja, so darila ali lastnina vsemogočne države; ona gospodari z njimi kakor se jej poljubi ter odreka vso pravico do njih onim, kateri se jej kot vsemogočni ne uklanjajo.

Še veliko manj kakor politične pravice in prostost, priznava liberalizem borilem cerkve prostosti vesti. Toliko razumi liberalizem, da s prostostjo vesti t. j. s katero se sme ono, kar se za pravo ali nepravo spozna povedati, je cerkev nepremagljiva. Kajti ker je cerkev v posesti resnice, je vse, kar se zoper njo kot orožje rabi, neresnično, laž. Cerkev toraj potrebuje samo prostosti, da sme resnico povedati in s tem že izreče na eni strani svoje pravice in na drugi krivico svojih nasprotnikov v vsakem prepiru. Če hoče toraj liberalizem zoper cerkev z vspehom boriti se, se mora truditi, da jej usta zamaši; on jej mora braniti resnico povedati in posebno to resnico, da svetna oblast utegne staviti take zahteve, katerih cerkev ne more spolniti. Od cerkve ali od njenih namestnikov izrečeno: „non possumus“ v resnici odrekuje državi oblast do vesti, pové oblast imajočim njihovo zmoto in kaže na višo pravico, nego je ona, ktera je zapisana v človeških postavah ali ukazih. Da se govori od take postave in na-njo sklicuje, ne more trpeti libe-

Geschichte Krains

von der ältesten Zeit bis auf das Jahr 1813.

Von

August Dimitz.

Laibach 1874. Druck und Verlag v. Kleinmayr & Bamberg.

(Dalje.)

Kakor je zoperno v zgodovinskem delu čitati besede: „deutsche Tapferkeit“, isto tako smešno je, če g. pisatelj str. 214 iz nemških krstnih imen sklepa na prevladanje nemškega življa. Koga se vendar oklepa povestničar, da dokaže: „deutsch bis zur Adria!“ V tej prikazni ne vidimo drugega, nego da so solnograški verski oznanovaleci ljudi krščevali na imena svetnikov, ktera so po tedanjem in še današnjem običaju nemške uradnije sukali po svoje. Ko bi se bilo oznanovanje kršč. vere vršilo v smislu ss. Cirila in Metoda, ne bi se nam moglo še to očitati. Da se pa niso izvršili blagi nameni slovanskih aposteljnov, menda vsaj

Slovenci niso krivi. — Toraj naj bode, česar želi marsiktera duša: meščani, tržani so bili ponemčeni (da-si vendar ne čisto vsi), javna pisma so bila nemška, uradnije nemške, vitezi nemški, topografična, ljudska imena ponemčena, vse nemško: nekaj se pa vendar ni dalo ponemčiti kljub vsestranskemu pritisku: ljudstvo, narod na deželi, ostal je brez fanatiških kaplanov vsa stoletja kakor nekdanj slovensk, da celó nemški naselniki, kjer niso bili v preveliki večini, kakor v Kočevji, potopili so se ukljub ljubkovanju nemških gospodov v slovenstvu. Ta prevažna resnica se ne dá utajiti. Iz nje pa slehern misleč človek lahko posname drugo ne manj imenitno resnico, da nemščina Slovincem ni vrela iz srca, da jim je bila le vsiljena tuja roba, ktere se niso mogli iznebiti iz prirojene krotkosti, sicer bi se bili že davno sami ponemčili. Da se poslednje ni zgodilo, gotovo niso krivi Nemci ali ponemčeni njih sluge, ki so jih pestili ne manj nego polabske Slované. Dušo narodovo, jezik, vzeli so jim v javnosti, šoli, v knjigi uradni:

v domači koči jim ga niso mogli prepovedati. Tako so se ohranili Slovenci. Pred svetom je imela Kranjska res vse drugačno podobo. Slovenija je bila ogrnjena v tujo, nemško haljino. Kdor jo je gledal samo iz daljave ali iz raznih spisov o njej — in žalibog tudi v Dimčevi zgodovini ne bode še videl prave njene podobe — mislil je, da je vrla hčerka matere Germanije; a kdor jej pogleda brez predsodkov v srce, spozná, da jej utripa vsekar le slovenski. Ako se toraj zdaj prizadeva iznebiti se neprijetne halje, ktere se v dolgih, dolgih stoletjih ni mogla privaditi, kdo jej more tako prizadevanje, dokler se véde v postavnih mejah, šteti v greh? Ali ni po vsem le naravno? Zatoraj z nevoljo berem na str. 241 „von den hochgehenden Wogen der Slovenisirung“. Prav Kočevjarji se ne morejo pritoževati, da jih zatiramo, veselilo bi nas pa, ko bi bili Nemci recte nemškutarji proti Slovincem, večini v deželi, enako pravični, kakor je slov. večina v dež. zboru Kočevjarjem. In če se kak posamezni posloveni, kje je sila? Jeli imajo Slovenci

ralizem, ker se mu s tem jemlje in vničuje pogoj, živelj njegovega življenja, namreč povzdigovanje čez voljo božjo. Od tod izhaja sicer nerazumljiva jeza, ktera je vedno razsajala zoper: „non possumus“ cerkve in njenih spoznavalcev.

Še nekaj. Kdor ni z vsim srcem ud cerkve in ne gleda iz nje na svet in njegovo veličanstvo, njemu se še ne sanja o nerazvezljivosti vezi, ktera veže cerkev z njenimi otroci, in samo ta nevednost nektere tako zelo moti, da upajo, da bodo papež, škofje in klerikalci (izvzemši nekoliko odpadnikov) kedaj nehali sovražnikom cerkve klicati: non possumus — ne moremo!

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. marcija.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf, kakor „Pester Lloyd“ poroča, cesarja ne bode spremljal na Dalmatinsko. Kdaj in kako bodo cesar popotovali, določilo se bode po dogovoru s cesarskim namestnikom baronom Rodičem, ki je te dni prišel na Dunaj. V Trstu se je osnoval poseben odbor, ki bode skrbel za priprave, da se bodo cesar dostojno sprejeli.

Državni zbor je postavil, po kateri državni poslanci ob enem ne morejo biti tudi upravni odborniki delniških društev itd., izročil posebnemu odseku 15 udov.

Tudi **Mladočehi** so razglasili svoje kandidate za prihodnje deželne volitve; pa opravili bodo boje ravno toliko, kakor so pri prejšnjih volitvah.

Vnanje države.

Prusi tako hité kovati nove verige za katoliško cerkev, da so bili v naglici v postavnem načrtu o cerkvenem premoženju limburško škofijo čisto prezrli ter pozabili določiti, kako naj se ravná z dobljenimi denarji. Berolinski listi poročajo, da liberalci so že davno nameravali narediti to postavo, pa cesar Viljem se je nekoliko upiral in je še le vsled papeževe okrožnice privolil postaviti zbornico predložiti. Tudi obetajo še celo vrsto enakih cerkvi sovražnih postav, vradni krogi celo žugajo, da bodo sekvestrirali vse cerkveno premoženje.

Francoska še zdaj nima novih ministrov. — V Nancy-u so po poročilu „Indep. Belge“ zasledili vojaško zarotbo, ki ima tudi v Parizu in po deželi veliko deležnikov. Tudi

neki general (Abatuci?) je zapleten v to zarotbo, ktere namen je Napoleonovega sina na francoski prestol spraviti.

Na Angležkem katoličanstvo tako sijajno napreduje, da anglikanski škofi svoje verne v neki okrožnici opominjajo k slogi in edinosti, češ, da protestantska razdvojenost je največ kriva, da jih toliko prestopi h katoliški cerkvi. Pa vse to ne bo nič pomagalo, ker resnica je močnejša kakor vsi človeški pripomočki.

Turška je bila razžaljena, da je Alfons XII. tudi rumunskemu knezu naznanil nastop svoje vlade. Španjska se izgovarja, da to se je zgodilo, ker dotičnih šeg niso poznali. Turška je s tem odgovorom zadovoljna in bode kmalo pripoznala Alfonsa za kralja španjskega. A kaj mu bo to pomagalo? Gotovo bi mu bolj vstregla, če bi mu kakih 100.000 vojakov poslala na pomoč.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljanske okolice, 9. mar. Vzemši v roko imenik duhovskega podpornega društva za pretečeno leto in ga primerjajoč s šematizmom ljubljanske škofije, najdem, kako slabo so nektere dekanije z udi pri tem koristnem in potrebnem društvu zastopane in da dve dekaniji še celo svojih poverjenikov nimate. Ne vem, zakaj so gospodje tako mrzli? Nekteri morebiti mislijo, da nikdar njegove podpore potrebovali ne bodo, ker so dobro preskrbljeni; pa tako misleči naj bi se ozrli na svoje revne in bolehe sobrate, kterim bi s svojimi doneski v stiski pomagali, saj krščanska ljubezen terja od njih svojemu bližnjemu pomagati, toliko bolj so to dolžni svojemu sobratu. Pa se tudi nobeden ne more zanašati, da ne bo podpore nikoli potreboval, saj utegne priti kaka nepredvidena nesreča, ker nobeden ne ve, kaj ga še lahko doleti. Zatoraj bi se noben duhovnik ne smel pogrešati pri društvu; če si sami pomagali ne bomo, kdo nam pa bo. Nihče naj si ne misli: čemu bi tukaj denarja in pomoči iskal, ker nam vlada ponuja podporo? Ni jih ravno veliko pri nas, ki iščejo te državne podpore, pa častnejši bi bilo za nje in za nas, ko bi ne bilo nobenega. Volitve so pred vratmi, in kako se bodo taki ob volitvah obnašali in ljudi podučevali, ko so jim zvezane roke z vezjo ustavoverstva, kteremu so za pridobljene groše darovali svojo samostalnost? O značajnost! kje si? Kje lepa vza-

jemnost, ki si med duhovniki vladala, in ktere je duhovstvu v sedanjih osodepolnih časih tako krvavo potrebno?

Zdaj pa še nekaj. „Slovenec“ je bil pred volitvami za kupčijsko zbornico obljubil svetu naznaniti, kupce in obrtnike, kteri bodo narodu nasprotno volili. Dva je bil siser na rešeto djal, ter ju dobro prerešetal, kje so pa še drugi? Mi bi radi poznali svoje prijatelje in svoje sovražnike, prve, da bi jih podpirali in jim dajali zaslužek, druge pa, da bi jih popustili in k spoznanju pripravili, od česa živijo. Naj bi toraj dragi „Slovenec“ nam deželanom to željo izpolnil!*)

Iz Trsta, 8. marcija. († Anton Decorte.) Nemila smrt si je letos izvolila posebno tržaško škofijo, kjer s svojo grozovito koso med duhovščino brez usmiljena kosi. Zopet moram naznaniti žalostno novico. Pretekli petek zjutraj je mrtud zadel visokočast. gosp. mons. Antona Decorte-a, korarja stolne trž. cerkve, bivšega rektorja tržaškega semenišča. Akoravno je bila zdravniška pomoč precej pri rokah, vendar jim ni bilo mogoče pomagati. V soboto zjutraj jim je toliko odleglo, da so bili s sv. zakramenti prevideni, pa slabi so bili tako, da se je bilo zmiraj najhujšega bati. V nedeljo zjutraj ob 9. uri so pa svojo blago dušo Stvarniku izročili, komaj 56 let stari.

Kakor da bi bili vedeli, so rajni mil. škof v svojem pastirskem listu milo od svojih ovčic vzeli slovó, rekoč: „Ostani z nami, Gospod, ker se mrači in dan se je že nagnil; časi so žalostni, luč resnice in pravice nima več svetlobe, in temota zmote in laži se je čez zemljo razprostila; Jezus reši nas v življenji in v smrti.“ — In to začelo se je spolnovati. Tem britkeji pa so udarci za tržaško škofijo, ker, ako bode tako dalje šlo, bode škofija kmalo brez duhovnov. Letos ima škofija v vsih štirih letih le 12 bogoslovcev, mesto 50, kakor jih je bilo v prejšnjih letih. Rajnega monsignora Decorte-a spomin bo ostal v srcu vseh duhovnov, kteri so bili pod njegovim vodstvom. Naj v miru počiva! — 1. marcija je tudi umrl senior duhovnov monsig. Stradi Elij Nazarij, infulirani prošt sostolne cerkve v Kopru, v 88. letu svoje starosti. R. I. P.**)

*) Ker je volilna komisija bila čisto nemčurška, nam ni lahko mogoče zvedeti vseh volilcev. Vred.

**) Drug nam došel dopis smo izročili vredništvu „Danice“. Vred.

uradnije, šole v oblasti? Ali niso te in vse drugo izključljivo nemške? Slovenec nima drugega kakor krščanski nauk, ki ga uči v slovenščini, ker se vsaj ne more tirjati, naj še v cerkvi posameznemu tujcu posebej razklada božji nauk.

Toliko o narodnem oziru. Prestopimo k povestnici sami. Da se v tako delo vrvajo večje ali manjše pomote, ni treba dokazovati, zakaj viri, ki jih rabimo, niso vselej in v vseh zadevah enako resnični. Schönleben, Valvazor, Richter so glavni studenci, iz kterih zajema kranjski historik. Toda vseskozi niso čisti, včasih je njih voda kalna. Kedar nam tedaj eden teh treh mož pripoveduje dogodek, ki ga ali sam ne spričuje z dokazi, ali ki ga drugi ne potrjujejo, vselej je nekako sumljiv in vzeti ga smemo samo s pridržkom. Ljubljanske zgodbe v začetku našega tisučletja str. 140, 160 itd. pripovedovati samo po Valvazorju, ki je pisal po Schönleben-u, ni jako varno, premalo utrjene so dogodbe. Richter je pisal mnogo, a napako ima, da ne pové vselej, kje

je našel, kar pripoveduje. Samo njegova avtoriteta ne velja povsod. Mnogokrat zgodovinar kako dobo drugače predstavlja, kakor njegovi tovariši, ker je njih stališče različno, ker ne pišejo nepristransko, ta meri sem, uni tje. Tako se pisatelj teh vrstic ne more v vseh točkah skladati s tem, kar piše naš g. zgodovinar o vladanji českega kralja Otokarja str. 180—195. Za one burne, zmedene čase imamo skoraj edinega Otokarja Horneka, pozabiti pa ne smemo, da je pisal v vezani besedi ter bil odločen protivnik českega kralja. Po smrti poslednjega Babenbergovca so nastale strašne zmešnjave zaradi nasledstva njegovih dežel. Avstrijski stanovi so sprejeli Otokarja, sina Vaclava I. Tudi Štirsko se je po samolastni vladi ogerski rajša oklenila Přemislá in ko je l. 1269 koroški vojvoda Ulrik umrl, pridobil si je česki kralj tudi Koroško, Kranjsko, Goriško in Istro. Ker je krepko vladal, duhovstvo branil, kmeta varoval napadov surovih, razvajenih vitezov, postal je popularen vladar, kar priznava Hornekova kronika sama. Njegov

pad so vzročili nekteri rovarski plemiči, kterim je kralj na prste gledal, in osebni sovražnik njegov, solnograški nadškof Friderik, ki je ril in hujskal po naših deželah, kakor se sam hvali v pismu do izvoljenega kralja nemškega Rudolfa Habsburškega. Otokar ni bil Bog vedi kakošen trinog, sicer ne bi bilo treba tacega natezanja in rovanja zoper njega. Plemenitaši, ki so imeli onihdob mnogo večji vpliv nego danes, lahko so premagali drugi in tretji stan in hoté ali nehoté so potegnili zoper popularnega Otokarja z nemško „Reichsidee“. V onih zmedenih časih je bil Otokar, kar zadeva silo, nič slabši od drugih, v vladarskih zmožnostih pa je prekosil vse. Žalostno nalogo v teh homatijah je imel odstavljeni solnograški nadškof in očaj oglejski Filip, brat Ulrikov in naravni dedič Koroške in kranjskih posestev. Poklanjal je dedščino sedaj ogerskemu, sedaj českemu kralju in potem cesarju Rudolfu, ki jih je naposled izročil svojima sinoma. Na noben način Filip ni postal resnični gospodar omenjenih dežel. (Kon. prih.)

Polit. društvo „Edinost“ je bilo sklicalo občni glavni zbor v nedeljo 7. marcija, in še precejšno število meščanov in okoličanov se je bilo sošlo, ker pa ni bilo vladnega komisarja, se ni moglo zborovati in zbor je na prihodnjo nedeljo odložen. Slovenski časniki so bili naznanili, da se bode zborovanje pričelo ob 11. uri, vabilni listi pa so se glasili na 10. uro, in res se je bilo še precejšno število že pred 10. uro sošlo. Naj bi v prihodnjič odbor bolj na to pazil, ker nazadnje ljudje ne vedo, kdaj se zborovanje prav za prav prične. Sicer pa odbor prijateljsko opomnimo, da naj v prihodnjič zborovanja nikar ne naznanja ob 10. uri, ker ob 10. uri se v rojanski cerkvi služba božja prične in gotovo ni lepo, da med tem, ko se v cerkvi glavna služba božja obhaja, se pa tik cerkve ljudstvo k zboru sklicuje ter tako od službe božje odvraca. Mesto ljudi vabiti za 10. uro, ali bi ne bilo vse eno povabiti jih uro pozneje? Ali, kar bi bilo še bolj primerno in ker so dnevi tudi že zadosti dolgi, bi ne bilo zborovanje še pristojniše popoldne?

Od Drave, 9. marcija. V sv. pismu se bere, da so apostoli govorili v jeziku umljivem vsem ljudem, ljudem različnih narodnosti. Tudi med Slovenci bi Bog moral skoro nalašč take čudeže delati. Vlada nam vsiluje v urade nam neumljivo nemščino, pošilja nam uradnike nevešče slovenščini, kar je vse našemu ljudstvu samo v kvar, nikakor pa v najmanjšo korist. A — čuda golemoga! še ljudska šola pri sv. Barbari v Halozah ima letos učitelja, ki ne zna niti besedice slovenske; podučuje deco v prvem razredu!! Učiteljev nam barem ne pošilja vlada.

Še jeden takov primer. „Sl. Gosp.“ v št. 9. javlja: „Katekizem sv. leta v pogovorih. Vernim ovčicam svoje škofije daruje dr. Jakob Maksimilijan Stepischnegg, knez in škof lavantinski. Ta knjižica je ravno izišla in se bode dobivala pri vseh farah škofije. Upamo, da bo vernim jako ustregla.“ Tako „Gosp.“ Pa kaj? Osupnil sem se res, dobivši knjižico v roke. Knjižica ne bo na nikaki način „jako ustregla“, ker je pisana — ah! — v blaženi — nemščini! Lavantinska škofija šteje 449.700 duš, tla so jej izključljivo slovenska. Malo bo dakle procentov, kojim bi takova knjižica mogla koristiti. Pravično željo in nadejo pa gojimo, da bi ista kmalo ugledala beli svet res v taki obleki, da bo zamogla postati „jako koristna“. Upajmo! (Se je že zgodilo. Vred.)

Hrvaška, 8. marcija. Naša vlada je razglasila po svojih uradnih novinah novo razdeljenje naše zemlje v politične okraje. Ostalo bode kakor dozdej 8 županij, ki so pa razdeljene v 20 podžupanij. Vsaka teh podžupanij bode obsegala do 53.740 duš. Zagrebška županija šteje 4 podžupanije, rečka 2, varaždinska 3, križevačka 2, belovarska 2, požeška 2, virovitička 3 in sremska 2. V sodnijskem oziru pa bode 6 sodbenih stolov s 40 sodnijami. Sedeži sodbenih stolov bodo v Zagrebu, Varaždinu, Belovaru, Oseku, Požegi in Vukovaru, tedaj dva odpadeta. Vlada se je trudila, da po mogočnosti vse najbolj vredni in to se jej je tudi deloma posrečilo. Najvažneje se ve, da je to, kakšni činovniki bodo imenovani za ta mesta, ki so zdaj vsa razpisana. Težko je pri nas ravno zaradi činovnikov, ker jih povsodi pomanjkuje, kajti mi dobro znamo, kako je bil činovniški stan po poprejšnjih vladah pokvarjen in kako netočni so bili in so še zdaj v izvrševanju svojih dolžnosti. Bog daj, da bi jih sedanja vlada naučila točnosti.

V Pešti se je tedaj ministerska kriza po dolgih dogovarjanjih vendar nekakošno izvršila;

naš minister je ostal na svojem stolčku, ker se Madjarom dopada, saj jim vendar ni še nikdar žale besede zaradi Hrvatov rekel. Sploh pa naši poslanci pri tej krizi niso mogli nič posla imeti, saj je svetu dobro znano, da so oni v Pešti samo gosti. Samo en korak proti Madjarom, glej, že sledi vpitje nanje, da niso verni privrženci vlade, kajti oni imajo samo molčati in z glavo kimati. Tisza, sedanji minister, je gotovo večji sovražnik Hrvatov, nego Bitto, ali tudi njega se menda nam ni bati, kajti on ima doma dosta opraviti. Hrvati bodo, se ve da, z njegovo vlado držali in ga podpirali, saj tako vsako vlado podpirajo. Sploh pa se o njihovem držanju dozdej nič izvestnega ne vé.

Pretekli teden so se objavljali v Zagrebu dopolnilni izbori v mestni zastop. Izbrani so samo narodnjaki in pošteni možje; vendar pa se je pri teh izborih pokazalo, da naši mestnjani nimajo še pravega pojma o važnosti tacihih volitev, kajti vdeležilo se jih je komaj petina volilcev. To je slabo znamenje. Ako glavno mesto tako malo mara za svoje interese, kako more to biti po deželi? Sreča je, da imamo narodno vlado, kajti da le se malo okrene, gotovo bi imeli pri bodočih volitvah madjaronske kandidate. Treba nam je tedaj biti vedno pozornim, kajti sovražnik je sicer zadušeni, ali naša stranka ni še dovelj učvrščena. Vendar se nam je nadjati boljih časov, ker zakon o zbiranju je potrjen, in v teh skupščinah se bode dalo mnogo delati za prosveto bolj prostih mestjanov. Tudi je potrjen zakon o uredjenju statističnega urada v Zagrebu.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. marcija.

(G. dr. Valenta) je imenovan za vodjo tukajšnje bolnišnice.

(Za nakup deželne kmetijske šole na Dolenskem) je presvitli cesar potrdil sklep lanskega deželnega zbora, da sme deželni odbor do 80000 gld. svojih obligacij prodati.

(Takso za plačilo zdravnikom) je po izgledu družih dežel tudi tukajšnje zdravniško društvo določilo, namreč tako, da za vsako obiskovanje bolnika po dnevi se plača zdravniku 1 gold., za vsako ponočno obiskanje pa 2 gold.; taksa, kedar se zdravnik pokliče v posvetovanje z drugimi zdravniki k bolniku, je pa odločena na 5 gold. Malo premožnim ali pri dolgih boleznih more zdravnik znižati to takso.

(Kandidature deželnega poslanca) na Notranjskem g. Debevec zaradi preobilnega dela pri banki „Sloveniji“ nikakor ne sprejme ter razodeva željo, naj bi vrli Pivčani in drugi volilci, ki so si bili njega izbrali, svoje glasove dali g. Petru Grasselliju. Senožčani priporočajo g. J. Zelena. A ker so v primeri z drugimi okraji v veliki manjšini, nadejati se je, da se bodo tudi ti volilci z drugimi zedinili o enem samem kandidatu, zlasti ker ima g. Zelen domoljubja dovolj, da ne bode hotel cepiti narodnih glasov. G. Peter Grasselli je odločen in miren narodnjak brez strančarstva, je bil kot vrednik našega nemškega „Triglava“ mučenec narodne stvari in vrh tega izvrsten govornik.

(Zvonovi za poljsko farno) so vlti in bodo prihodnji teden po železnici prišli v Ljubljano. Glasovi so H, Dis, Fis, h. Teža jim je 4151, 2193, 1278, 589 funtov.

(Umrlo) je preteklo leto v Ljubljani ne navadno veliko ljudi, namreč 1143, 566 mo-

škega in 577 ženskega spola. L. 1873 je bilo mrličev le 989, tedaj 154 manj ko lani. 385 jih je umrlo v bolnišnici, 758 pa po mestu. Največ mrličev je bilo marca meseca (122), najmanj septembra (78). Med umrlimi je glede starosti največ otrok, katerih je umrlo manj od leta starih 204, od 1. do 7. leta 215; mrtvorojenih je bilo 9. Od 7. do 20 let starih jih je umrlo 92, od 20 do 40 let 193, od 40 do 60 let 219, od 60 do 80 let 171, in od 80 do 100 let 30. Za vnetjem vratu jih je umrlo 115, za kozami 99, za škrlatom 15, za vročinsko boleznijo 16, za davico 11, za hudim kašljem 5, za drisko 34, za grižo 10, po nesreči 10, v bolnišnico umirajočih prinesenih 12, za škorbutom 1, samoumor 1. Vsi drugi so umrli za navadnimi boleznimi. Toraj pride na vsak tisuč prebivalcev skoro 50 umrlih; to je v primeri z drugimi večimi mesti jako veliko, kajti v Londonu jih je prišlo na tisuč le 22 na Dunaju 34, v Berlinu 25. Kje pa je vzrok tolikega umiranja.

Naj to premišluje slavni magistrat in zdravstveni uradi. Zlasti magistrat bi lahko, kakor je njegova dolžnost, marsikaj storil, za kar do zdaj ni imel niti očesa niti uma. Skrbeti bi moral najprvo za odpravo vse nesnage, ktere je po vseh kotih mesta grozno veliko nakopičene, kakoršne se ne nahaja skoro v nobeni ogerski ali slovaški vasi, naj bi gledal na to, da dobi mesto več zdrave vode ter pazil, da se strogo spolnujejo sanitarne postave, kajti dokazano je, da se po nečednosti in smradu vsakovrstne bolezni razširjajo. Če je drugim mestom mogoče s pripeljanjem zdrave vode, snažnostjo itd. znižati število mrličev do 22 in celo do 18 od 1000, zakaj bi to ne bilo mogoče v „beli“ Ljubljani, kjer ljudje ne stanujejo tako na kupih in po ozkih, temnih in mokrotnih luknjah, kakor n. pr. v Londonu, Berlinu, Parizu in celo na Dunaju. Res, da imamo močvirje blizo in zavoljo tega spomladi in jeseni pogosto nezdravo meglo, ali London ima vsega tega še več in po vrhu še gost dim iz tisočerihih fabrik, pa vendar umrje polovico ljudi manj, kot v Ljubljani. Se ve da, pa po vseh teh mestih mestna starešinstva ne vganjajo politike, toraj imajo za marsikaj čas in voljo, kar našim mestnim očetom še na misel ne pride, če bi tudi um in zmožnost imeli za vse to.

Tu govore žalostne številke, ne pa časnikarska pristranost ali strast, kajti tudi ljubljanski „Tagblatt“, čegar ljubčki so mestni očetje, jim da skoro isto pod nos, kar jim mi tu podajamo. Čudežev ne morejo delati in tudi smrtne kose ne ustavljati, to tudi mi dobro vemo, ali kolikor je mogoče, bi se moralo vendar-le zgoditi, ker je to starešinstva dolžnost. Pa kaj pomaga vse to opominjevanje, če se mestni magistrat ne zmeni za naše besede, kedar mu kako nepristojnost naznanimo! Kaj se v „ribji ulici“ godi, smo mu že dvakrat naznanili, pa se vendar-le še godi ko prej, o čemur se vsak policaj lahko prepriča, če le nos iz svoje stražnice na „rotovžu“ ven pomoli.

Razne reči.

— Dr. Mauser v okr. šol. svetu celjskem je izbran kot zastopnik kateketov za okolico po odpovedi novocerkovskega dekana, sedajnega korarja č. g. Juvančiča in po dolgem intermezzu. G. doctor je profesor matematike in fizike na Celjski gimnaziji, sicer menih, pa ne ravno prevelik spoštovatelj svojih stanovskih bratov (morda tudi zato noče prostora

najti v šematizmu) — in Celjski okrajni šolski svet se je jako pristranskega skazal, predloživši ga za imenovanje. Ker pa njegovo zastopanje ne meri na fiziko, temuč na verozakon, ker celo ni našinec (naše škofije), ker ga škofijstvo ne priznava za svojega zastopnika, izpustivši ga iz imenika zastopnikov verozakonskih v šolskih okrajnih svetih v lavantinski škofiji (glej novi šematizem) in niti tudi duhovnikom v Celjskem okraju ne pride v glavo, g. doctora za svojega zastopnika v šolskem svetu spoznati: je ta zastop čuden in saj moralčno neveljaven, in lepo bi bilo po tem takem, če bi Celjski okrajni šolski svet in pleno in še osebno ovi g. doctor to poravnala; g. doctor najložeje to stori s prostovoljno lastno odpovedjo. —

— Za župana v Sežani je bil zopet izvoljen vitez Polaj, ki že 25 let opravlja to častno službo.

— Nesreča. 7. t. m. ob 1/6 uri zjutraj je pri Svetjeh prišel pod železnični vlak brambovec Anton Jenko, kterega so vozovi še mrtvega precej daleč vlekli seboj. Nesrečnež je bil brzkone vinjen.

— Dostavek k zadnjim volitvam, ali kaj pomeni pri liberalcih beseda „pošteno“. Janez Smolej, kovaški mojster na Jesenicah, je volilni list za že zdavnej minulo volitev v obrtnijsko kamoro še le „debeli četrtek“ iz rok srenjskega služabnika prejel. Takrat, ko je bil čas za to, muga g. župan ni hotel dati, zato ne, ker mu je nemčurje podpisati odrekel. Brž ko ne, da se je še tudi drugim taka godila. Kaj ne, vi g. liberalci, ki ste v imenu svoje po „slov. pratiki“ tako naglo izmodrovane svojati nekemu izmed tukajšnjih konservativcev pismice pisali, v katerem žugate z „ein gehöriges Contra“, ako se bo drznil objaviti nepostavno ravnanje gledé podpisov za volitve, češ, saj je šlo tukaj vse „auf ehrlichem Wege“! Tako ravnanje se le v vašem taboru imenuje „pošteno“ — a pri nas vse drugače.

— Za gladom umrli. Pod streho neke lepe velike hiše v središču mesta v Trstu stanovali ste tudi dve neomoženi sestri neke enkrat premožne rodovine. Ena je bila 76, ena pa okoli 80 let stara. Revici ste se morali z veliko revščino boriti, in pred nekimi dnevi našli so ji mrtve v njunem revnem stanovanju. Umrli ste za gladom in mrazom. Kdo bi bil mislil, da se zamore v Trstu, in sicer v hiši, ki tudi na Korso gleda, kaj takega prigoditi?

— Beriška neotesanost. Iz Reke se nam piše: Popotni človek od tod je une dni prišel v Ribnici v sodnijsko hišo in vpraša ponižno mogočnega beriča: Kje so gospod sodnik? A ta surovin pokaže mu stranišče;

ter se gre bahat v pisarno svojim pajdašem, kako slavni čin je izvršil. Slišalo se je v vežo veselo krohotanje, ko je hrabri junak pripovedoval: „Ich habe ihm gezeigt den Bezirksrichter.“ O ti blažena omika, zares le edino med nemčursko inteligencijo si še doma! —

— Štatistika ljudi. Poleg najnovejših štetev iznaša število vseh jezikov na celem svetu 3642, razna narečja jednega jezika se ne jemlje tu v poštev. Laški jezik ima n. pr. 27 narečij, slovanski jezik skoro toliko, v kolikor zemljah tako rekoč narod slovanski živi. Dalje so preračunili, da je neki 980 različnih naboženstev in sekt; vsako leto umre primeroma 32 1/2 milj. ljudi, tedaj vsako sekundo ugasne jeden človek. Srednja starost ljudi na svetu je 33 let. Četrtni del ljudstva umre pred doseženim 7. letom in polovica pred doseženim 17. letom. Izmed 100.000 ljudi doseže jeden starost 100 let, izmed 500 ljudi eden 90 let in izmed 100 eden 60. Duhovniki dosegujejo najvišjo starost, najkrajšo zdravniki. Konečno je izmed moškega prebivaltstva evropskega vsak 18. — vojak.

— Pariz pred sto leti in sedaj. Zanimiva je primera med Parizom l. 1775 in 1875. Pred sto leti so pokrivalo stavbe pariške 30 milijonov metrov, letos 78 milijonov. Ulic, trgov in boulevardov je bilo takrat 1000, sedaj 3000. Domov je bilo pred 100 leti 1900, sedaj vsaj 6000. Konečno je imel tedaj Pariz 550.000 prebivalcev, sedaj pa skoro 2 milijona. Peleg tega je vzrastla velikost Pariza za dve tretini, prebivalstvo pa se je pomnožilo za tri četrtine.

— Most čez kanal La Manche. Zamišljena stavba podmorskega železničnega prekopa med Francijo in Anglijo je zbudila zopet inženirja Bouteta, ki je menil pred nekaj leti razpeti čez kanal La Manche ogromen most ter na ta način zvezati Francijo z Angležkim. Ko je l. 1868 v prvič svoj načrt objavil, sta mu odkazala maršal Vaillant in ravnatelj politehnike Favé prostor za poskuse. Njegov projekt se je dopal in že se je snovalo delniško društvo, da ga oživotvori. Tudi londonski inženirji so se vneli za Boutetov načrt. Prusko-francozka vojna je prerušila vse početje in še le sedaj se je jelo zopet govoriti o njem. Na francoski strani bi se most opiral ob Blancnezsko predgorje, na angleški strani pa bi slonel na Shakespearjevem predgorju. Most bi počival na 29 stebrih na kilometer (1000 metrov) eden od družega vzdaljenih, imel bi tedaj 30 oblokov. Nad morsko gladino bi bil 40 metrov visoko. Boutet hoče vnovič predložiti svoj načrt odboru izvedencev, ki bi potem podal svoje nasvete narodnemu zboru.

— Slabo oprostenje. Nekdo se je dal naslikati, a podoba se mu ni dopadala.

Gre toraj k slikarju, kterega pa ravno ni doma. „Jaz menim“, je rekel hčeri slikarjevi, ktera ga je sprejela, „vaš oče se šali z menoj; saj me je naslikal, kakor kacega norca.“ „Oprostite, gospod“ glasil se je odgovor, „on vas je naslikal, kakoršni ste.“

— Dva odkrita srčna. „Kaj misliš“, je rekel Anglež Irec, s kterim sta se na vozu memo vislic peljala, „kje bi bil ti zdaj le, ko bi viselo na vešalih, kar bi zaslužilo.“ „Sam bi bil na vozu,“ odvrne Irec.

Eksekutivne dražbe.

12. marca. 2. Jur. Radoš-ovo iz Radoš (1520 gl.), — 2. Miko Uraničar-jevo iz Rezalnic (1130 gl.), obe v Metliki. — 3. Andr. Medved-ovo iz velike Preske (1010 gl.) v Litiji. — 3. Jože Rozina-vo (730 gl.) v Ljubljani. — 1. Tone Škoda-vo iz Gradiča (235 gl.) v Ratečah. — 1. Jan. Kuhar-jevo iz Mladja (2142 gl.) v Kostanjevici. — 3. Fr. Rožič-ovo iz Poreč (330 gl.), — 3. Ljudevik Nič-ovo (2400 gl.), obe v Ipavi. — 3. Jož. Rajč-ovo iz Vrbiče (1000 gl.), — 1. L. Tomšič-ovo iz Bač (1350 gl.), — 1. Jan. Bile-ovo iz Biotrice (4800 gl.), — 3. Tine Frank-ovo iz Čela, vse v Bisirici. — 1. P. Žemec-ovo iz Cirknice (585 gl.), — 1. Mar. Lenasi jeve iz spodn. Planine, obe v Planini.

13. marca. Mat. Šipel-novo (308 gl.), — 3. Tone Žabjek-ovo iz Besnice (1227 gl.), — 3. Mih. Jamnik-ovo iz Laniš (2787 gl.), — 3. Ana Znoj-ovo iz Breznice (220 gl.), vse v Ljubljani. — 2. Martin Stankovic-ovo iz bojanske Vasi (1985 gl.) v Metliki. — 2. Fr. Premru-tovo iz Razdrtega (815 gl.) v Senožečah. — 3. Tone Cora-ovo iz stare Vrhnike (1900 gl.) na Vrhniki. — 1. Mst. Oberstar jevo iz Zlatenca (2430 gl.) v Ribnici. — 1. Fr. Bratovš-ovo iz Podgriča (2075 gl.) — 3. Andr. Ukmar-jevo iz Ustja, — 3. Mih. Stibil-ovo (1322 gl.), — 1. Katarine Nussdorfer-jeve (2384 gl.), vse v Ipavi.

Telegrafične denarne cene 10. m. c. m.

Papirna renta 71.70. — Srebrna renta 76.90. — 1860letno državno posojilo 112.75. — Bankine akcije 962. — Kreditne akcije 234. — London 111.30. — Srebro 105.—. — Ces. hr. cekli 5.28. — 20 Napoleon 8.88.

Naznanilo.

V „Vaterlandu“ od 22. dec. p. l., kakor tudi v „Kärntnerblatt-u“ od 14. jan. 1875 je bilo natisnjeno svarilo do p. n. duhovščine, ki je o meni krivo poročalo. Ta kriva poročila so moja čast žalila. Prodaja cerkvenega lepotičja je pri manjih upravnih stroških moje stransko opravilo, tedaj sem v stanu vse ceneje prodajati, kakor gosp. Gianni. To je moja zadnja beseda. Jaz pričakujem razsodbe c. kr. kazenske sednaje v Celovcu, kjer je ta reč že v obravnavi.

S poštovanjem

Moric Schotten,

(21—2)

v Mattersdorfu.

Nešič-eva

e. k. izklj. privilegirana

turška turška
grška grška

obrazna pomada za ženske.

najbolj nedolžno sredstvo za ženske, posebno se priporoča za gube, pege, mazolje, hrapovo kožo in dá obrazu zelo gladko kožo in nježno barvo. Reči, iz kterih je narejena, je avstrijsko-ogerski urad pregledal in za izvrstne pripomočke spoznal. Pohvalna pisma se ne razglajajo.

Cena pomade 1 gld. 50 kr.

Vsako naročilo se točno izvrši proti poštnemu povzetju ali če se znesek naprej pošlje. — Pisemske marke in koleki (štempeljni) vseh dežel se jemljejo namesto denarja. — Prodajalci dobé primerne odstopke.

(15—9)

Nešič-evo

e. k. izklj. privilegirano

grško milo (žajfa) grško milo (žajfa)
za rodovine. za rodovine.

Vzhodno toaletno milo za zdravje in olepšanje, lepo dišeče, prekosi gledé dobrote in vrednosti res najboljšo milo, odpravi gotovo vse nečistosti na koži, kakor izpuške, mazoljčke itd. in dá koži nježnost in gladkost, kakoršne nobeno drugo toaletno sredstvo ne. Pohvalna pisma najviše gospode, pa tudi meščanskega stanu je vsakemu videti dovoljeno.

Cena 1 kosa 30 kr., dvojnega kosa 50 kr.

Nešič-eva

e. k. izklj. privilegirana

turška turška
arabska arabska

tinktura za barvanje las in brade,

dozdaj neprekošana v svoji lastnosti, ker je ne le popolnoma neškodljiva, ampak tudi rast las zelo pospešuje in laso koj črno, temno-rujavo, rumenkasto-rujavo itd. pobarva, da je treba le takrat vnovič barvati lasé, ko so že vnovič zrastle. Dokaz izvrstnosti je ta, da imam med staloimi p. n. naročevalci najviše kapacitete, gospodo, doktorje, častnike itd. 1 steklenica s podukom o rabi vred 2 gl. 20 kr.

Napis: J. B. Bešlin, Wien, Ippenplatz 1.